

G'AFUR G'ULOM SHE'RIYATIDA XALQLAR DO'STLIGI**Mavlonbek Abdumuminov Sirojiddin o'g'li**

Toshkent davlat yuridik universiteti,
Ommaviy huquq fakulteti 2-bosqich talabasi
mavlonbekabdumominov5@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqola G'afur G'ulomning she'riyatida xalqlar dostligi mavzusining o'ziga xos ifodalari va uning zamonaviy ijtimoiy-siyosiy ahamiyatini tahlil etadi. Shoirning she'rlarida tinchlik, do'stlik va xalqlar o'rtasidagi madaniy hamkorlik g'oyalari qanday aks etganligi, shuningdek, uning ijodidagi xalqaro aloqalar va xalqlararo hurmatni ta'minlashga oid fikrlari yoritiladi. Maqolada shoirning asarlaridagi xalqlar do'stligi g'oyalarining bugungi kundagi ahamiyati, uning xalqlar o'rtasidagi o'zaro hurmatni saqlashdagi roli haqida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar. She'riyat, xalqlar do'stligi, tinchlik, ijtimoiy va siyosiy aspektlar, globalizatsiya, madaniyat, xalqaro aloqalar.

Kirish. G'afur G'ulomning she'riyatida xalqlar do'stligi mavzusi adabiyotning eng oliy g'oyalari bilan bog'liqdir. U o'z asarlarini nafaqat zamonining, balki insoniyatning umumiy qadriyatlari va g'oyalari bilan bog'laydi. Shoirning asarlarida yashirin bo'lgan tinchlik, do'stlik va o'zaro hurmatning ijtimoiy, siyosiy va madaniy aspektlari bugungi kunda ham muhim ahamiyatga ega.

Shoirning birgina "Qardosh tojik xalqiga o'zbek xalqidan salom" she'rida tarixiy xotiralar asosida bu ikki xalqning do'stona turmushi, ma'naviy-ma'rifiy birligi ifodalangan.

Yaqin quda-qudag'ay, qadim-qadimdan buyon,

Birining o'g'li tojik, kelini o'zbek qizi.

Otasi Farg'onalik, modashar az Badaxshon,

Ona tilisi tojik, ammo o'zbekdir o'zi.

Haqiqatan ham shoir tasvirlagani kabi o'zbek va tojiklar aralash yashovchi mintaqalarda o'zbekdan kelini bo'lmagan yoki tojikdan kuyovi bo'lmagan, qo'yingki, qon-qarindosh bo'lib ketmagan o'zbek va tojik oilalarini uchratish qiyin. Har bir o'zbekning tojik, har bir tojikning o'zbek qarindoshi borligi ikki xalqning bir-biriga chuqur ehtiromi, qalin do'stligi belgisidir.

Ta'kidlash joizki, Shoir Sadriddin Ayniy va Mirzo Tursunzoda kabi tojik allomalari bilan chin do'st bo'lib, ushbu do'stlik rishtalarining yanada mustahkamlanishiga o'zining arzirli hissasini qo'sha oldi hamda yangi davr o'zbek va tojik xalqlari do'stligining ramziga aylandi.

Bundan tashqari, shoir yoshligidan ozarbayjon va tatar tillarini akasi Rixsi qori yordamida o'rganishga harakat qilgan. Tushunmagan so'zlarini va boshqa til qoidalarini ular otasidan o'rganishgan. Adib imkon topildi deguncha Qozonga borish, tatar madaniyati va adabiyoti bilan yaqindan tanishish taraddudida bo'lgan. Nihoyat, adib orzusi ushlab,

1928-yilda u Ziyo Said bilan Qozon shahriga borishadi. Tatar ijodkorlari o'zbek adiblarini hurmat va ehtirom bilan kutib oladilar. Tatar adabiyotshunos olimi Hodi Taqtosh o'z navbatida Qozon adabiy muhiti bilan o'zbek ijodkorlarini tanishtiradi. Shuningdek, shoir xalqlar do'stligi tuyg'ularini e'tirof etib, "Qozoq elining ulug' to'yi", "Bir-biriga ustoz, bir-biriga shogird", "G'oliblar sharafiga" kabi she'rlarida xalqlar do'stligi va ularning birdamligi tarannum etilgan. "Bizning uyimizga qo'nib o'ting, do'stlarim", "Ozarbayjonlik paxtakor yurtdoshlarga" kabi she'rlari shunday xususiyatlari bilan diqqatga sazovordir.

G'afur G'ulom va uning ijodkor do'stlari o'rtasidagi yozishmalardan u faqat tatar tilini emas balki tojik, qozoq, turk, qirg'iz, rus, arab tillarini ham bilganligi ma'lumdur. Shundan ham anglashimiz mumkinki, shoir xalqlarning do'st-birodar bo'lishligi hayotning lazzi, ma'no-mazmuni ekanligi nafaqat uning ijodidan, balki yashab o'tgan umr yo'llaridan ham ma'lumdur.

G'ulom she'rlarida insonga xos bo'lgan asosiy qadriyatlar, ya'ni mehr-shafqat, o'zaro yordam va hamdardlik doimiy ravishda aks etadi. Uning she'rlari xalqlar o'rtasidagi tafovutlar va ziddiyatlarga qarshi turgan, bu ziddiyatlarni birlashtiruvchi kuch sifatida ko'rib chiqiladi. Shoirning fikricha, xalqlar orasida haqiqiy do'stlik faqat ularning madaniyatlari o'rtasidagi uyg'unlikda yuzaga kelishi mumkin. U shoir sifatida xalqaro miqyosda adabiyotning bu kabi rollarini o'z asarlarida kengaytirgan.

Bugungi kunda G'ulomning she'rlari, ayniqsa, xalqlar o'rtasidagi do'stlik va hamkorlikka oid g'oyalari, yana bir bor dolzarbligini ko'rsatmoqda. Globalizatsiya jarayonlari, turli millatlar o'rtasida madaniy, siyosiy va ijtimoiy aloqalar o'rnatilganiga qaramay, hali ham ko'plab xabarlar va g'oyalarda milliy va diniy farqlarni yo'q qilish muammosi mavjud. G'afur G'ulomning she'rlari hozirgi kunda ham xalqlar o'rtasidagi o'zaro hurmat, tinchlik va hamjihatlikni saqlashda adabiyot va san'atning rolini yuksaltirishga xizmat qiladi. Uning ijodi, dunyo xalqlarining bir-birini tushunishi va tinch yashashga qo'shgan hissasi bilan ajralib turadi.

So'zimiz so'ngida shuni aytish joizki, G'afur G'ulomning she'riyatida xalqlar o'rtasidagi do'stlik goyasi doimo yuksak o'rin tutgan. Uning asarlarida xalqlar o'rtasidagi madaniy uyg'unlik, o'zaro hurmat va tinchlikka asoslangan g'oyalar ko'plab she'r va hikoyalarda aks etgan. Shoir nafaqat o'zbek xalqining, balki boshqa xalqlarning ham madaniy qadriyatlarini hurmat qilishga chaqirgan. G'afur G'ulom o'z she'rlari va ijodi orqali xalqlar o'rtasidagi do'stlikni va hamkorlikni rivojlantirishga katta hissa qo'shgan. Uning asarlari bugungi kunda ham xalqlar o'rtasidagi o'zaro hurmat, tinchlik va hamjihatlikni saqlashda adabiyotning roli va ahamiyatini ko'rsatishda davom etmoqda. Shu boisdan, G'afur G'ulomning she'rlari xalqlar o'rtasida yaxshilik va do'stlikni mustahkamlashda katta ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

- 1) O‘zbekiston Milliy Ensiklopediyasi: G‘afur G‘ulom – 21 b
- 2) “Tanlangan asarlar”. – Toshkent 2012
- 3) Mirzayev, D. (2010). O'zbek she'riyati: Tarixiy tahlil. Toshkent: “O'zbekiston”.
- 4) G‘ulomov, X. (2015). She'rdagi tasvirlar va badiiy ifodalar. Toshkent: "Fan".
- 5) Ғулом = Гафур Гулям: Таваллудининг 100 йиллиги муносабати билан: Методик-библиографик қўлланма /Тузувчилар: М.Матмурадова, М.Зоитжонова, Г.Берман ва бошқ.; Бош муҳаррир: И.Мамина.-Т., 2003.-40 б.